

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Május 26-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' *Párisi Monitörnek* Május 6-dik és 10-dik napjain kijött darabjaiban egyebek között ezek találtak: —

Bonaparte Lucian, a' ki Romában sokáig lakott, Párisba vissza jött, a' hova e' hónap' 8-dikán érkezett-meg. Napoléon a' *Palais Royal* nevű kastélyt rendelte neki lakhellyül. Arra, hogy a' Ministerek nálla magokat bemutassák, e' hónap' 9-dik napja vala meghatározatva. — Az *Otrantói Hertzeg (Fouche)*, mint politziai Minister azt adta vala fel e' h. 7-dikén, hogy, nemtsakhogy a' kivándorlások elkezdődtek, a' külső országokkal való levelezések, égygyetértések, folytattanak, a' városokban biztosságok állittatnak fel, 's hogy mind ezek felelmeskedésre való alkalmatosságot szolgáltatnak a' népnek, hanem hogy már valóságos rendtelenségek is kezdettek történni, a' Gard departamentben némely nyughatatlankodó csoportok egy időtskéig már még a' fejér zászlót is kifüggesztették vala, hogy a' *Maine* és Felső 's Alsó *Ligeris* departamentjekben fegyveres csoportok kezdték mütogatni magokat, hogy a' *Calvadói* aszszonyok egy helységben a' fejér zászlót le tépték és öszszeszaggatták, hogy támadásra ingerlő kiáltozások történnek, 's hogy az Északi partok' departamentjében a' régi

Chouának egy polgármestert meggyilkoltak. Mind ezeknek előhordása után olyan eszközökhöz való nyúlást javasolt a' Minister az Országlószéknek, mellyek túl lépnek a' Constitúzióval megégygyező hatalman. Végezetre azt végezte az Országlószék, hogy mind azok a' személyek a' kik Frantzia országon kívül a' Gróf *Lille* (18-dik Lajos Király'), vagy pedig az ő véreből való *Princzek*' szolgálatjában vannak, kivévén azokat, kik a' közönséges bótánatra nézve Mártz. 12-dikén kijött Végzésben ezen bótánat alól ki rekesztettek, az országba vissza jönni, 's visszajöveleket egy hónap alatt bejelenteni köteleztetnek; azoknak neveik, a' kik e'képpen tselekesznek, minden departamentekből az országlószékhez küldettesenek; azokkal pedig, a' kik így nem tselekesznek, azzal a' keménységgel kell hánni, melly a' büntető törvényes könyvben kifejeztette van. A' ki a' három színű zászlót valamely toronyról vagy egyéb közönséges épületről leveti, 's a' melly közönség ezt meg engedi, keményen megbüntettetik. A' ki nem a' három színű bokrétát, hanem akár mi egyéb színűt teszenfel, esztendeig bezárattatik. — Május 6-dik napján a' *Sz. Antal* nevű külső városban tévén Bonaparte egy látogatást, arról panaszolkodtak neki a' lakosok, hogy őket 1814-ben minden fegyver nélkül hagyták

wolna. Megigérték nekik Bonaparte, hogy minden esetre 40,000 puska 's 1000 tanult és próbált tisztek lesznek jelen Párisban, kik a' népet fegyverbe öltöztetni 's kormányozni fogják. — Ugyan ezen napon hozzá fogtak 600 dolgosok Páris mellett a' Montmartre nevű halmokon a' sántzoknak készítéséhez, a' dolgosok' száma napenként szaporodott, és úgy akartak, hogy 10,000-re emeljék ezen sántzásoknak számát. — Az armáda' Májor Generalissa' foglalatoságait (a' mit az előbbeni időkben Marschal Berthier vitt) most még mint az Udvari fő Marschal Bertrand folytatja. — A' Thuilleriában Gen. Piret, Bordeaux városában Gen. Clauzelt, Straszburgban Gen. Molitort, Fontainebleauban Gen. Sz. Sulpicét, Compiègneben Gen. Delabardét, Rambouilletben Gen. Curiált, Versailliában Gen. Brayert, Meudonban Gen. Girardot, St. Clouban Gen. Loissont nevezte Bonaparte az azokban lévő Császári kastélyok Kormányozóikká. —

Valamint a' Rénus' mellyéki úgy a' Belgium felé fekvő Frantzia végvárakat is mind ostrom alatt lévő állpothban lenni kihirdették a' Frantzia vezérek. A' Dünkirchényi lakosoknak meghatározott módon tudokra adatott, hogy ki ki 6 hónapi etetésről gondoskodjék háza' népe számára, mert a' ki ezt tselekedni vagy szegénysége vagy gondatlansága miatt elmúlhatja, annak a' hadi törvények szerint bizonyos esetben oda kell hagyni a' várót. — Marschal Mortier Lillebe érkezett. — Marschal Davoust a' hadi Minister, minden Préfektusokhoz és Alprefektusokhoz meghívó utasításokat küldött az eránt, hogy a' hadakozást iparkodjanak nemzetivé tenni, vagy hogy *in massa* költsek fel a' népet. — A' Frantzia seregek Valenciennes várát, 's a' Famarsi és Condéi sántzokat, az ő vidékeikre kibotsátott viz által körül'yették. Ezek a' pontokon nyomult vala bé az Ausztriai armáda az 1793-dik esztendőben az

északi departamentbe. Thionville vára hasonlóképpen viz által vétetett körül. —

A' Hamburgi újságokban ilyen levél jött-kí, a' melly April. 17-dikén indult a' Cethei kikötőhelyből: — „Mídon tegnap Angoulém Hertzeg fogva ide béhozattatott 's a' nép látta, hogy a' kíséző katonaságilletlenül bánik velle, úgy felláborodott, hogy tsak nem erőszakra vetemedett a' Princznek megszabadittatása végett, a' melly környulállást Gen. Grouchi eszebe vévén, a' legegőbb talált hajót megfogadta, 's ki fizette, hogy haladék nélkül útnak indíthassa a' Princzet Kadix felé. A' hajó Svétziai volt.“ — (Későbbi levelekből tudjuk, hogy sem nem Nizzába, sem nem Kadixba szállott-kí Princz Angoulem, hanem Barzellonába a' hol egyebek között néhány kivándorlott Frantzia tisztek is menyén udvarlására, ígéretet tett nekik a' felől, hogy nem soká vissza fog térni Frantzia országba. Most egyenesen Bilbao felé vette útját).

Az itt következő levél, mellyet a' Geneti Journal Universel nevű újság adott-kí, azt mutatja, hogy a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Minister Caulincourt, a' Bonaparte nevében bizonyos ajánlásokat tett légyen Marschal Marmontnak, de ő azokra bosszankodással válaszolt. A' levél ez: —

„Uraim! Bonaparte, minekutánna éngemet motskolódással megtetézett volna, az urra bizta azon ajánlásoknak véllem való közlését, mellyeket nekem tétetni jónak gondolt. Ő azt véli, hogy éngemet ígéretek és hízelkedések által ismét magához tsalhat. Én sokkal jobban megtanultam azt, hogy melly igen össze tudja ő a' megvetést tsatolni a' kedvezéssel, mintsem hogy az ő ezen utolsó izenetén bámulnék. Minthogy az urra bizattatott, hogy az én válaszomat neki megvigye, ehez képpent szabad bátorsággal kinyilatkoztatom az ő előtt gondolkodásomat, azért, hogy az, kit az Ur a' maga Urának nevez, ennek utánna kímélje-meg magát attól a' fáradság-

tol, hogy nállam újabb próbát tétessen. Az úr tudja, melly hűségesen szolgáltam én Bonaparténak mind addig, míg az ő sorsa Frantzia országnak sorsával öszszesattoltatva volt. Már több esztendőktől fogva nem lehettek eltítkoltatva előttem, sem az ő próbatételeinek igasságtalansága, sem planumainak mértékletlensége, sem uralkodásra való vágyódása, sem az ő büntételei: de hijaba, mert ő már a' Siátus' feje vala, 's az ő győzedelmeskedései, bár mi büntetésreméltóknak lenni lászottanak is, tsakugyan előbbvalóknak lenni véltem én azokat a' Státusra nézve a' megveretteféseknél, a' mellyek az ő dühösségének réájöveleteit is számosítván, Frantzia országot az idegeneknek járma alá hatjhattak volna. —

„*Bonaparte* maga sem tagadhatja az én szolgálataimat, mellyeket az armádának tettem; az én tulajdonságaim közzé soha nem tartozott, katonai tselekedeteimmel dicskedni: mindazáltal tsakugyan elmondhatom azt, hogy néhány ditsősséges napok talám által fogják adni nevemet a' Histórianak. Egy, a' leg szemebetünőbb szerentsétségekkel fizettetett vakmerőség Európának minden armádáit Frantzia országnak szívére hozta vala. Én feltartóztattam, igen kevés erővel a' véltem szembenálló ellenséges erőnek réám való ütésseit. A' *Bonaparte*' előre való nem vigyázása, oltalmazó készületek nélkül hagyta vala Páris városát; én sietve a' fő város' fedezésére mentem; a' hova abban a' szempillantásban érkeztem-meg, midőn 120 ezer emberekből álló armáda réa rontott vala; a' világ' fő városa oda vala; a' nemzeti testőrzők' serege, inkább tsak felingerelte vala a' győzedelmeseket, a' midőn nekem Hertzeg *Schwartzenberg* és Gróf *Nesschrode* kinyilatkoztatták, hogy *Capitulation* által még meg lehetne tartani a' várost. Én előbb egy millió embernek megtartatásáért alkudoztam; azután oly sze-

rentsés valék, hogy egész Frantzia ország' boldogságáért léphettem alkudozásra. A' Szövetséges Fejedelmeket igasságos bosszúállásnak érzése lelkesítette; ezt ők feláldoztak annak a' kívánságnak, hogy a' hódoltatásoknál tisztább ditsősségre szert tehessenek. Tudtomra adták, hogy tsak a' világ' tirannusa' megbukjék, az ő bosszonkodások kialsuzik. Ekkor én vizsgálódó tekintetet mérészlettem vetni a' Fejedelmeknek titkos gondolataikra; mérészlettem megmondani nékiek, hogy meg van még az a' familia, a' mellyért egész Frantzia ország' bankodik, mellyet esztendőszázadoknak tiszta ditsőssége ajánl, a' melly familiából való nevek, szerentsés és boldog időkre való visszaemlékezéssel vannak mind öszszeköttetve, 's a' melly familiának neve Frantzia országnak egygyík végétől fogva a' másikig fogva hangzani azonnal, mihelyest azt tsak egy száj kimondaná. Én azon válaszból, mellyet erre a' jelentésre kaptam, által láttam, hogy nem ellenségeinkkel, hanem szabadítóinkal kapitaláltam. De már most tettem egy véghetetlen nagyságú bünt; egyedül tsak ezt a' bünt vethetem szememre; oly gyenge valék, hogy *Bonapartét* az ő élet'e megtartásza felől bizonyossá tettem; ennek forma szerént való megígérésére felindítottam az ő ellenségeit, 's e' szerént feláldoztam hazám' javát egy még egészen ki nem törődött barátsági érzékenységért. Tsak ezt az egy rosszat veti szememre lelkiismeretem. Frantzia ország' réa esmére, 18-dik Lajosban a' maga attyára, a' magamegtartójjára. Lajos megörizte Frantzia országot a' meghódoltatás' szokott következéseitől. A' meghódoltatás just adott vala a' Hatalmasságoknak arra, hogy azt az országot feloszszák, a' melly őket 20 esztendőktől fogva minden gazdagságaiktól minden boldogságoktól megfosztotta. A' Lajos neve megengesztelte őket; erre a' szentséges nevezetre letettek fegyverciket: Lajos tehát e' képpen, minden fegyver

's katonaság-nélkül, csak azzal az erővel, mellyet a' virtus és nagy tekintet költsönöznek a' törvényes hatalomnak, a' históriákban feltaláltató minden békességek között a' legrendkívülvalóbbat, nyerte-meg a' felfegyverkezett Európától. —

„Én legkissebb vonogatódzás nélkül az igaz Monarchának védelmezésére adtam magamat; szerentsés állapotjában tisztelője voltam, szerentsétlenségében hűséges maradok hozzá; 's ha oly sokáig tartana is az ő szerentsétlensége, mint a' milyén hamar elmulónak én azt lenni gondolom, így is holtom' napjáig mellette maradok, szerentsés lévén, ha utolsó tsepvéremet az ő megtartatásáért kifolyni szemlélem. Ez, Uram! ez az én magam' mentése; ezek az én gondolkodásaim; az Ur legjobban tudja, hogy olyan vala-e a' Lajos országlása, hogy ezeket meggyéngíthette volna. Ez a' maga rövidségéhez képpest illy tsudálásra méltó országlás, a' mi bámulásunknak, szeretetünknek, 's könyhulatusunknak tárgya, a' tirannusnak irtózása 's kétségbe esése, ez az Országlás mondom, bizony-ságot fog tenni a' jövendő világnak azok mellett, kik a' Bourbonoknak visszaterését elősegélleni fogják, és a' Bitangolónak pártosai ellen. Nekem Uram, azzal az egész szabad bátorsággal, melly characteremnek minémüségé, ki kell mondanom az Urnak, hogy én sem a' Bonaparte' kedvit, sem az Urét, sem az Urhoz hasonlító egyéb embereket nem kerestem 's nem is vártam; valóban igen eltsudálkoztam, mikor a' szerentséttlen Hertzeg Enghien' ifiúságának társától ezt a' szemrehányást kéntelenítetttem hallani, hogy Bonapartét elhagytam; Én, mentem azoknak hibájakat, a' kik ezt a' vérszomjúhozó Hérost (Bonapártét), a' 18-dik Lajos' országlása előtt bámulták; de nem gondolom, hogy egyebet vétek, hanem csak, hogy a' historia' ítéletét nem várom-el, ha azt mondom, hogy mind azok megvettetést és átkot érdemlenek, kik a' Királyt elhagy-

ták azért, hogy magokat Bonapartéhoz tsatolják. —

„Én Uram, kinyilatkoztatom, hogy ezek a' haza' gyáva ellenségei az én szemeim előtt méltatlanok a' könyörületességre és hotsánatra, 's úgy itélek, hogy a' nemzet ezeket, azért, hogy magát az örök-ké való gyalázattal megmenthesse, a' maga kebeléből kitaszítani kéntelenítettik. Princiúiumaimnak szabad bátorsággal való kinyilatkoztatásából látja az Ur, hogy juthat-e még Bonaparténak eszébe az, hogy engemet eltsábithasson. Az Ur mondja-meg az Enghien Hertzeg' és Pichegrü' gyilkosának, mondja-meg az Egész Európa' tsendessége' megháborítójának, mondja-meg annak, a' ki Frántzia országot vér és könyhullatás' özönébe merítette, mondja-meg a' nemzetek' törvénye' és minden kötések' megrontójának, mondja-meg a' hitszegőnek és minden emberek között leghűségtelebnek, a' büntetésre legméltóbbnak, hogy az a' hit, mellyet én, Királyom' hűségére lettem, kevés napok alatt az áruló' vércével fog megpetséttetni; hogy köztem és az én hazám' üldözője között többé semmi közösség nintsen; hogy az én karom a' Liliomok' zászlóját nem soká a' fő városig fogja vinni, hogy az én egész életem, fogytik arra leszen szenteltetve, hogy mind a' hűséges mind az eltsábított alattvalókat a' fehér zászló körül össze gyűjtsem. Adja tudtára az úr néki az én nevemben és egész Európa' nevében, hogy a' gyilkosoktól kiontatott vér az ő fejekre esik vissza, 's hogy a' boszszuállásnak napja nem soká felvirad. —“

„Marmont. Bonaparte Lucianrol azt hirtelik a' Helvétziai tudósítások, hogy azért hivattott volna hirtelenül Párisba, 's azért útozott volna el oda a' Gexi vidékekről nagy sebességgel, hogy ő rendeltetett a' Napoléon Bonaparte' jelen nem létében, a' Kormányzék fejévé.

Német Ország.

Aschaffenburgban ilyen parantsolat jött ki Május' 2-dik napján: —

„Ő Felségének Bavaria Királyának nevében. Minthogy tudtára esett az Ország-lőszékeknek, hogy különös szabású, vagy különös jegyű öltözetek, példának okáért értz-keresztes siphák, 's több e'féle, hordoztatnak; 's minthogy az e'féle megkülömböztető jelek már tsak magokban is ellenkeznek a' politziai rendélésekkel, különösen pedig a' mostani időbeli környúlállások között a' társasági rendnek megzavartatására könnyen alkalmatosságot szolgáltatathatnának: mind ezekre nézve April. 24-dikén kiadott rendelése által megparantsolni méltóztatott ő K. Felsége, hogy az ilyen megkülömböztető szokatlan jegyeknek, sipháikon, kalapjaikon, süvegjeiken, és egyéb ruházataikon való hordozása ellen, nem tsak az ő Felsége tulajdon alattvalói hathatósan megintettesenek, hanem hogy az e'féle az ő Felsége Státusaiban, átaljában vétetve senkitől meg ne szenvedtessenek.“

Említettük vala nem régen, hogy a' *Weimari* Hertzeg Nagy Hertzegei méltóságát és titulust vett volna fel. Az ezt illető Pátens már most közönségesen kihirdetett a' *Weimari* és *Eisenachi* vidékeken, melyben arról tudósítanak az alattvalók 's minden tisztségek, hogy ezen új méltóságához képpes a' magok Fejedelmekhez való írásaikban és szolgálásaikban ilyen títussal éljenek: *Királyi Nagy Hertzeg, Kegyelmes uralkodó Fejedelmünk és Urunk! Nagy Britannia.*

A' Parlamentom' alsó házában Máj. 2-dikén a' Nápolyi Király' állapotjáról tanácskoztak a' tagok. A' Ministerekkel ellenkező rész tudni kívánta, hogy az Angliai Országlőszékeknek békessége van-e ezen Királlyal, vagy hadakozása? Minister *Castlereagh* hosszszas beszédben elő adta mind azokat a' történeteket, melyekből világosan megtettzik ezen Királynak vala-

mint az utóbbi hadakozás alatt, úgy azólatól fogva is kimutatott tétovázása, most Bonapartéval majd a' Szövetségesekkel vala tartása, mind addig, míg végezetre Bonapartének *Elbárót* való eltávazasakor egészen kimútatta, hogy telyességgel nem lehet az ő hűségéhez számot tartani. Ekkor egyenesen megintetett az Olasz országban lévő Angl. Követtől *L. Bentink*től, hogy mihelyest Angliának valamelyik Szövetségesit megtámadja, az annyi leszén, mintha Angliát magát is megtámadná. A' melly megintéssel *Joachim* Király nem gondolván, 's Austriát megtámadván, így történt, hogy már most Anglia is, szározon vizen úgy bánik velle, mint ellenséggel. Annak megmutatására, hogy melly igen tétovázó ember légyen *Joachim* Király, és hogy most a' Szövetségesekhez majd Bonapartéhoz tsapott, néhány leveleket is olvasott-fel Lord *Castlereagh* a' Parlamentumban, mellyeket Hertzeg *Talleyrand*, a' Bétsi Congressuson lévő Frantzia Királyi Biztos adott neki által. Ezek közzé tartozott a' Napoleontól *Elisa* Királynéhoz irt levél, mellyet közelebb kiadtunk. Ilyen az itt következő is, mellyet magához *Joachim* Királyhoz, a' maga Febr. 10, 11, és 12-dik napjain nyert néminemü szerentsés verekedései után irt volt Napoléoni. Ez így következik: — „

„Sire! Atyámfia! A' Felséged maga viselete éppen ellenkezett kötelességeivel. Ez azonközben tsak *character*e' gyengeségének következése. Felséged jó katoná a' tsata' mezején, de másutt felettébb félénk magaviseletű. Elvárom, hogy megbánnya tselekedetét, 's megjobítsa hibáit. Ha másként tselekszik meg fogja bálni. Úgy hiszem, hogy Felséged nem azok közül való, a' kik azt hiszik, hogy az orosz-lány már meghalt volna, és hogy réá lehet . . . ni — mint az eredeti Fr. írásban ki fejeztetik: *qu'on peut lui pisser dessus* (ezt a' kifejezést nagyon nevettek a' Parlamentom' tagjai). En megvertem tegnap az el-

lenséget; második győzedelmem jóvá fogja tenni állapotomat. Felséged nékem minden féle kárt tett azólta, hogy armadamat *Vilnánál* elhagyta. A' Királyi titulus megzavarta a' Felséged fejét; a' mit nekem ír, ellenkezik a' tselekedeteivel. Azon magaviseletéből, mellyet *Arzonában* kimutat, meg fogom látni, hogy a' szíve Frantzia-é még. Jussion eszébe, hogy azt az országot, mellyet bír, csak azért bírja, hogy annak haszna, a' ki azt adta, így kívánta vala. Én csak azért tettem Királyá Felségedet, hogy Systemám így kívánta."

A' Londoni lakosoknak a' hadakozás, a' jövedelemtől fizetendő adó, 's egyéb tárgyak ellen, a' Parlamentom' eleibe terjesztett kérelmét nem fogadta-e! a' Parlamentom, azért is egyebek között, hogy illetlen kifejezések fordultak benne elő.

Legujabb újságok.

Itt következnek a' *Párisi* Monitörből, a' Bétsben ma (26-dikben) kijött zikkelyek, mellyek a' feljebb írtakat részszerént megigazítják, részszerént kiegészítik: — „Máj. 11-dikén meglátogatta Napoléon a' *Párisban* lévő invalidusokat, némelyeket megjutalmaztatott, 's külömbkülömb rendeléseket tett reájok nézve. Marschal *Soultot* 9-dikben az armáda' Májor Generálisává, Marschal *Lebrünt* (a' Piaczentzai Hertzegét), a' Fr. Universitás Nagymesterévé nevezte. *Lilléből* olyan telegrafusi tudósítást vett a' Politziai Minister *Fouche*, hogy Hertzeg *Wellington* kihirdette katonái között, hogy a' Frantzia háttára halálos büntetés alatt senki reá lépne ne mérészeljen. — Gen. *Girard* jelentí *Metzből* a' telegrafus által, hogy a' *Mosella*

jobb partján *Sirk* mellett tanyázott *Prussus* seregek, azt erőssítvén, hogy Napoléon Flandriába fogja venni útját, oda 9-ikben útnak indúltak, 's helyekbe *Bavarusok* jöttek *Sirkhez*. — *Corsika* szigeteről 4 Linea Regementeket és 8 nemzeti Batalionokat vártak *Toulonba*. —

Továbbá egy zikkelyt hoz elő a' Monitör a' Londoni *Times* nevű újságból, melly által az erőssítetik, hogy Napoléon meg nem engedte, hogy Lord *Fitzroi-Sommerset* a' Hertzeg *Wellington* ezüst készületeit, mellyek *Párisban* maradtak vala, onnét elvigye. Ezen zikkely után ilyen megiegyezést tett a' Monitör: Egy oly tusakodásban, a' milyen ez a' mostani, minden embernek szabad a' maga vélekedését kimondani, kiírni, 's az olvasók kötelessége a' dolog bétit megítelni, úgy, a' mint kinekkinék böltsessége megengedi; hanem, tsudálni lehet egy ily vádoltatást Anglus újságban olvasni. Mi ezen dologban Lord *Sommerset* és Hertzeg *Wellington*, magokat, hívjuk tanúbizonyoságul.

Egyéb *Párisi* levelekben ezeket olvassuk: — A' Ministerek 10-dikben, a' Státustanáts' tagjai 11-dikben tették meg *Bonaparte Lucianánál* a' magok udvarlássokat. — *Párisban* egy tarsaság állott össze ilyen nevezet alatt: A' haza' és emberiség barátjainak tarsasága. A' tarsaság' előülője Minister *Carnot*. — Ugyan ezen levelek szerént úgy latszik, hogy Napoléon bizonyosan elhalasztotta az útnak indúltást. Előre útnak indított szekerai vissza érkeztek. — A' *Gazette-de-France* erőssíti, hogy Frantzia országnak megtámadtatása nem a' Rénus, hanem *Belgium* és a' *Mosella* felől, fog esni. —

Május' 20-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 397 5/8 forintot Váltótulában. Egy Császár aranyért 18 forintot 27 krt.